

Statsminister Gro Harlem Brundtland

Budsjettet for 1993 betyr at vi viderefører den sterke satsingen på sysselsettingen med bruk av offentlige virkemidler som har vært et viktig kjennetegn ved vår politikk. Vi satser sterkere på næringsutvikling gjennom Statens Nærings- og Distriktsutviklingsfond, på lavere avgifter og en fortsatt sterk utbygging av infrastruktur og utdanningstilbud. Jeg er glad for at det er sikret flertall for disse viktige hovedprioriteringene.

Når vi vurderer det økonomiske opplegget for 1993, må vi ikke overse de dramatiske økonomiske begivenheter i vår nære omverden. I Finland og Sverige vil såvel barnefamilier som pensjonister få en merkbar nedgang i sin levestandard på grunn av omfattende nedskjæringer i offentlige overføringer. Budsjettene måtte reduseres med ti-talls milliarder for å skape ny tillit til landets økonomi, for at de skyhøye rentene kunne bringes nedover. Takket være det som har vært gjort gjennom flere år for å skape en sunnere økonomi her i landet, kan vi unngå så drastiske tiltak.

Det er en sentral del av Regjeringens politikk for økt sysselsetting å sikre grunnlaget for fortsatt lav pris- og kostnadsstigning. Da må vi ha et tillitsfullt samarbeid med organisasjonene i arbeidslivet. Å følge opp de tiltak som var forutsetninger for vårens nøkterne oppgjør er derfor helt sentralt. I denne sammenheng er det grunn også til å minne om at lønn under sykdom i Norge er en rettighet som er avtalefestet for store grupper i privat næringsliv og for alle offentlige ansatte. Det er ikke en sak for staten og Folketrygden alene. Man kan ikke innføre karensdager - dvs. at det ikke gis betaling for de første dagers sykefravær - uten lovvedtak som setter de nåværende avtaler ut av kraft.

Forslag av den type som både Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti har lagt fram om inngrep i sykelønnsordningen, ville om de var blitt vedtatt åpenbart provosert arbeidstakernes organisasjoner. Det ville blitt svært vanskelig både for LO, AF og YS, å få sine medlemmer med på en fortsatt lav kostnadsvekst. Vinningen på

kostnadssiden av en eller to karensdager, ville slik sett meget raskt bli spist opp av økte kostnader på andre områder. Gjennom samarbeid mellom organisasjonene, er faktisk sykefraværet på veg ned. Dette er en mer fornuftig vei å gå.

Jeg er glad for at Senterpartiet her har sett de forutsetninger som må være på plass, for å kunne ha et fortsatt samarbeid med organisasjonene. Sammen med SV sikrer Senterpartiet også flertall for den viktigste enkeltreform som ligger i budsjettforslaget for 1993, innføring av 52 ukers foreldrepermisjon ved fødsel med 80% lønn. For arbeidstakerne var dette en viktig del av vårens inntektsoppgjør. For Regjeringen og Arbeiderpartiet er den en reform som tar sikte på å styrke de unge familiers situasjon både økonomisk og når det gjelder tilsyn med barna. Kombinert med fortsatt utbygging av barnehager, skolefritidsordninger og forberedelse av 6-åringenes innpassing i skolen vil vi skape en ny og trygg hverdag for de barn som blir født og vokser opp fram mot århundreskiftet. Et samlet og trygt opplegg for barnetilsyn betyr mye for familienes økonomi. Det er trygghet for barnas hverdag som avgjør om en familie kan planlegge for to jobber og to inntekter eller om de må innrette seg på en slik måte at det ikke er mulig.

Kommunene blir gjennom budsjettet tillagt et større ansvar for sysselsettingen. Det gjør vi fordi vi gjennom kommunene kan løse viktige oppgaver, ikke minst innen miljø, kultur og omsorg. Å få kommunene til å tenke mer sysselsetting, kan bidra til lavere ledighet og samtidig redusere omkostningene ledigheten ellers skaper for kommunene.

For første gang på svært mange år, er de fleste avgifter uendret. Avgifter som betyr mye for næringslivet går faktisk ned. Også disse forslag springer ut av en helhetlig sysselsettingspolitikk.

President!

Finansinnstillingen er i år preget av at det ikke er blitt den type organisert samarbeid mellom flere partier som vi har sett i de siste par årene. Likevel betyr det ikke at resultatene vil avvike mer fra Regjeringens budsjettforslag enn tidligere. I hovedtrekk

vil Regjeringen og Arbeiderpartiet få tilslutning til det forslag vi selv har lagt fram for økonomisk opplegg og budsjett for neste år, et forslag vi mener er det beste for landet og for de verdier vi er særlig opptatt av å ta vare på.

Finansinnstillingen viser at det store skillet i norsk politikk går mellom Fremskrittspartiet og Høyre på den ene siden og resten av partiene på den andre siden. Høyres opplegg vil øke arbeidsledigheten dramatisk. Det går ikke an å kutte de offentlige utgiftene med over 11 milliarder kroner, og late som om det ikke får virkninger på ledigheten. Høyre sier at deres budsjett ville skapt større vekst og sysselsetting i privat sektor. På kort sikt ville Høyres opplegg skape økte offentlige utgifter på grunn av større ledighet, og det ville ha skapt stor uro om inntektspolitikken. Det er det næringslivet nå minst av alt trenger.

Tyngdepunktet ved behandlingen av det økonomiske opplegg for 1993 ligger også i år mellom Arbeiderpartiet og mellompartiene. Forslaget til skatt på inntekt i 1993 - som er den viktigste sak Stortinget skal vedta ved avslutningen av denne debatten - vil bli vedtatt uten endringer, med støtte fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet. Når det gjelder andre skatter og avgifter, ser det ut til at Regjeringens forslag i all hovedsak får tilslutning, men med vekslende støtte. Dermed videreføres den viktigste fordelingspolitiske reformen vi har gjennomført i nyere tid.

Det er helt galt når det fra SV og Senterpartiet gis inntrykk av at vi i år opplever en forskyving av det politiske tyngdepunkt. Det er jo ikke noe samarbeid mellom Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet. Avstanden er faktisk større enn tidligere år med de kraftige forslag til kutt i offentlige utgifter som Høyre har lagt fram. De forslag som kan bli vedtatt uten støtte fra mellompartiene men med subsidiær støtte fra Høyre, etter at partiets kutteforslag har falt - vil dreie seg om noen få promille av hele budsjettet.

Den høye arbeidsløsheten skyldes på kort sikt i stor grad at høye renter gjør det vanskelig å få fart på aktiviteten i næringslivet. Men renten kan vi bare få nedover

ved å sikre fortsatt sterk tillit til norsk økonomi ute og hjemme. Forrige ukes nedsettelse av viktige renter fra Norges Banks side viser at vi er på rett veg. Det er påfallende hvor lite oppmerksomhet de fikk, i forhold til det som skjedde da rentene gikk opp. For å skape forutsetninger for tillit og lavere renter har det vært viktig å holde utgiftsveksten lavere enn veksten i vår økonomi. Dette er et forhold som SV ser ut til å se fullstendig bort fra. Den nye satsing på økt sysselsetting, i samsvar med forslagene fra Sysselsettings-utvalget, har Regjeringen og Arbeiderpartiet for sin del funnet plass til ved å skjære ned på budsjettposter som betyr mindre for sysselsettingen. Men vi har ikke grepet inn i sentrale deler av vårt velferdssystem som gir den enkelte trygghet for inntekt ved sykdom, uførhet og alderdom. Vi viderefører og forsterker satsningen på helse og eldreomsorg.

Jeg har ment at vi også denne gang skulle søke fram mot et organisert budsjettsamarbeid med mellom-partiene og også søke å få med SV. Et slikt samarbeid ville også vært en fordel ved å gi større forutsigbarhet ved behandlingen av de enkelte budsjettposter. Men samarbeid kan få en for høy pris. Det viste seg å være tilfelle i år, president.

Arbeiderpartiet har vært villig til å se på de utgiftsforslag andre partier er opptatt av, men vi er nødt til å be om at det foreligger reelle forslag til inndekning gjennom kutt i andre utgifter. I dagens situasjon er det for enkelt å bare legge på økte skatter og avgifter for å skape rom for økte utgifter. De forslag til skatteøkninger SV har lagt fram, ville ha svekket mulighetene for sysselsettingsvekst i privat sektor både på kort og lang sikt.

For å forstå de vansker Arbeiderpartiets representanter møtte under forhandlingene, vil jeg be representantene om å studere fellesmerknaden fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet nøye. I denne merknaden finner vi 18 forslag, som tilsammen gir økte utgifter med vel 1800 mill.kr., mens vi bare finner fire forslag til reduserte utgifter med tilsammen 150 mill.kr. Vi finner forslag som reduserer statens inntekter med nær 500 mill.kr. og som øker inntektene med vel 800 mill.kr. Et samarbeid kan ikke bestå

i at Arbeiderpartiet skal ta ansvar og finne dekning for andre partiers ønskemål og hjertesaker, selv om vi gjerne skulle ha hatt ressurser nok til dem. Det må være en rimelig balanse når det gjelder å bære de byrder som en ansvarlig budsjettpolitikk fører med seg.

Som jeg har vært inne på flere ganger, senest i Trontaledebatten, har Arbeiderpartiet og Senterpartiet hatt et godt og praktisk samarbeid på mange områder. Jeg regner med at vi også i framtida vil kunne finne løsninger i mange saker. Men jeg må si jeg blir forbauset når jeg ser på Senterpartiets alternative budsjett. Det er nesten ikke reelle inndekningsforslag. For det kan ikke være alvorlig ment at Stortinget skulle gjøre om vedtakene om Gardemoen, om EØS og om utbyggingen av Rikshospitalet for å skaffe penger til å finansiere Senterpartiets hjertesaker ? Med et slikt opplegg var det ikke mulig med noe reelt samarbeid.

Jeg har ikke avvist mulighetene for en differensiering av momsen. Det mener jeg må vurderes seriøst. Men vi bør ikke ta det på sparket slik Kristelig Folkeparti foreslår, og slett ikke kople det til en betydelig generell øking av satsen for merverdiavgiften.

Også i 1993 vil Norge være det eneste land i den vestlige verden som bruker mer enn 1% av nasjonalinntekten til de fattige land i verden - og det skal vi fortsette å gjøre.

Regjeringen har lagt fram et helhetlig og forsvarlig budsjett. Med de økonomiske stormkast vi har sett rundt oss er det viktig at budsjettet ikke blir svekket gjennom den behandling som nå finner sted i Stortinget. For Regjeringen og Arbeiderpartiet er det viktig samtidig å bevare en rettferdig fordeling og den helhetlige satsingen på økt sysselsetting som er budsjettets aller viktigste kjennemerke.